

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

k vládnímu návrhu zákona o trhu s nevýkonnými úvěry

I. OBECNÁ ČÁST

1. Zhodnocení platného právního stavu

Návrh zákona transponuje směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2167 ze dne 24. listopadu 2021 o správcích úvěru a obchodnících s úvěry a o změně směrnic 2008/48/ES a 2014/17/EU (dále jen „směrnice“) a vytváří nový zákon o trhu s nevýkonnými úvěry.

V České republice v současné době není regulované postupování pohledávek nad rámec obecné úpravy obsažené v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Je tedy možno postoupit úvěr poskytnutý úvěrovou institucí a není k tomu třeba žádné veřejnoprávní povolení nad rámec živnostenského oprávnění.

Správa úvěrů také není v České republice nijak specificky upravena. Návrh zákona tedy přináší novou úpravu této činnosti, na kterou doposud nebylo potřeba veřejnoprávní povolení (opět nad rámec obecného živnostenského oprávnění), a to na základě požadavku směrnice. Myšlenka regulovaného subjektu s jednotným pasportem by mohla přinést nové možnosti pro sekundární trh s úvěry a poskytnout tak určité uvolnění úvěrovým institucím, které na svých bilancích mají nevýkonné úvěry. Taková situace není nijak zásadní v České republice, kde k převodu úvěrů dochází běžně a nebyly doposud spatřovány problémy s postoupením nevýkonných úvěrů.

Směrnice nově přináší i úpravu některých nových povinností poskytovatelů spotřebitelských úvěrů týkajících se uplatňování specifických opatření vůči spotřebiteli v prodlení před zahájením vymáhání spotřebitelského úvěru a informování spotřebitele při změně podmínek úvěru. Transpozice směrnice si tedy vyžádá úpravu zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o spotřebitelském úvěru“). Dále bude nutno upravit zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o bankách“) a zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o spořitelních a úvěrních družstvech“), neboť banky a spořitelni a úvěrní družstva budou též oprávněny vykonávat správu úvěrů. Tyto novely jsou zahrnuty v doprovodném zákoně.

2. Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy včetně dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace a zhodnocení ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Navrhovaná právní úprava transponuje směrnici. Navrhovaný zákon stanovuje podmínky pro subjekty spravující nevýkonný úvěr a obchodující na finančním trhu s bankovními úvěry. Dochází tedy k regulaci oblastí, která byla doposud regulována pouze obecnou živnostenskou úpravou. Toto by mělo zajistit vyšší ochranu dlužníka, neboť nově některé činnosti budou moci vykonávat pouze dohlížené subjekty a zároveň dojde pravděpodobně k protřídění trhu, kdy ne každá osoba spravující úvěry projde licenčním řízením u České národní banky. Lze tedy očekávat zkulturnění tohoto prostředí.

Navrhovaná právní úprava není v rozporu se zákazem diskriminace a nemá žádný dopad na rovnost mužů a žen.

3. Vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy

Navrhovaná právní úprava si klade za cíl implementovat evropský předpis do českého právního řádu tak, aby byl v souladu s evropskou směrnicí. V případě netransponování směrnice by se Česká republika vystavovala riziku zahájení řízení pro porušení čl. 258 a čl. 260 Smlouvy

o fungování Evropské unie. Vyhodnocení transpozice jednotlivých diskrecí je uvedeno v Závěrečné zprávě z hodnocení dopadů regulace.

4. Zhodnocení souladu návrhu zákona s ústavním pořádkem ČR

Návrh zákona je v souladu s ústavním pořádkem České republiky. Z ústavního pořádku České republiky nevyplývají specifické právní normy ústavněprávní síly dopadající na oblast poskytování úvěrů.

Pokud jde o postavení České národní banky, návrh zákona respektuje zásadu, že do činnosti České národní banky lze zasahovat pouze na základě zákona (čl. 98 odst. 1 Ústavy), a činí tak způsobem, který neohrožuje plnění jejího hlavního ústavně zakotveného cíle, jímž je péče o cenovou stabilitu. Kromě toho návrh zákona respektuje obecné zásady ústavního pořádku České republiky, např. zásady vyplývající z pojmu demokratického právního státu (čl. 1 Ústavy), zásadu enumerativnosti veřejnoprávních pretenzí (čl. 2 odst. 2 LPS) a v oblasti správního trestání zásadu nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege (čl. 39 LPS).

5. Zhodnocení souladu návrhu zákona s předpisy Evropské unie

Návrh zákona je v souladu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, a rovněž je tomu tak i u právních aktů Evropské unie. Navrhovaná právní úprava je implementací evropských právních předpisů, konkrétně směrnice.

Návrh zákona je v souladu s právními akty Evropské unie, s judikaturou soudních orgánů Evropské unie a s obecnými právními zásadami práva Evropské unie, zejména se zásadou proporcionality a subsidiarity, se zásadou rovného zacházení, zásadou nediskriminace a právní jistoty.

6. Zhodnocení souladu návrhu zákona s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Návrh zákona je v souladu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána.

7. Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy, zhodnocení dopadů na veřejné rozpočty, zhodnocení sociálních dopadů, dopadů na životní prostředí a dopadů na podnikatelské prostředí

Přijetím navrhovaného zákona by mělo dojít ke kultivaci prostředí správy nevýkonných úvěrů a trh by tak měly opustit nekorektní inkasní agentury. Obecně můžeme očekávat další kultivaci prostředí vymáhání nesplácených pohledávek. S možností pasportu lze očekávat navýšení poptávky na trhu a zefektivnění fungování trhu. Zvláště to umožní osobám, které kupují a spravují úvěry v České republice, využít své zkušenosti v zahraničí, kde by mělo dojít k otevření trhu.

V souvislosti s přijetím návrhu zákona nejsou očekávány dopady na veřejné rozpočty.

Navrhovaná právní úprava nemá žádné negativní sociální dopady. Navrhovaná právní úprava nepředpokládá žádné negativní dopady na spotřebitele, naopak směřuje ke zlepšení jejich postavení na finančním trhu v souvislosti s úvěry, neboť jim poskytuje vyšší ochranu.

Návrh zákona nemá žádné dopady na životní prostředí.

Navrhovaná právní úprava bude znamenat vynaložení nákladů pro současné inkasní agentury, které budou muset splnit zákonné povinnosti a získat nové povolení k činnosti správy nevýkonného úvěru.

Náklady bude tento zákon představovat také pro nabyvatele nevýkonného úvěrů, kteří budou muset být nově hlášeni jako obchodníci s úvěry, a budou se na ně vztahovat některé povinnosti

ve vztahu k více institucionalizovanému informování dlužníka či povinné půl roční hlášení postoupení nevykonných úvěrů.

Náklady také vzniknou pro úvěrové instituce, které při nabízení nevykonných úvěrů budou muset využívat formulářů vytvořených EBA.

8. Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů (DPIA)

Návrh zákona nezasahuje do ochrany soukromí či osobních údajů. Návrh zákona žádným způsobem nemění dosavadní praxi v této oblasti. Návrh zákona není v rozporu s Úmluvou o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat (vyhlášené pod č. 115/2001 Sb. m. s.), ani se zákonem č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů. Návrh zákona není v rozporu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů).

9. Zhodnocení korupčních rizik (CIA)

Korupční rizika, která mohou vést ke zvýhodnění konkrétních subjektů vůči jiným, spočívají v benevolentním výkonu dohledu a správního řízení ze strany orgánu dohledu. Je však třeba uvést, že správní řízení se řídí správním řádem či sektorovými procesními předpisy. Rozhodovací pravomoc je transparentní a je vždy možné určit konkrétní subjekty, které jsou odpovědné za rozhodnutí. Na základě výše uvedených skutečností lze usuzovat, že nevzniknou žádná korupční rizika.

10. Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Navrhovaná právní úprava nepředpokládá žádný dopad na bezpečnost nebo obranu státu.

II. ZVLÁŠTNÍ ČÁST

K § 1

Úvodní ustanovení shrnuje, jaké subjekty zákon reguluje. Novým subjektem, vzniklým na základě tohoto zákona, bude pouze správce nevýkonného úvěru, tedy právnická osoba, která získá povolení České národní banky podle § 6. Jiné regulované subjekty oprávněné spravovat nevýkonný úvěr zákon nezavádí. Zákon umožňuje některým již regulovaným subjektům na finančním trhu spravovat nevýkonný úvěr na základě jejich povolení k činnosti, ale nevytváří tím nový subjekt na finančním trhu. Zákon upravuje institucionální úpravu správce nevýkonného úvěru, tedy podmínky, za kterých může právnická osoba získat povolení, podmínky výkonu činnosti – smlouvy s věřitelem, outsourcing jeho činností či přeshraniční poskytování činnosti.

Zákon dále upravuje práva a povinnosti, které vznikají při správě nevýkonného úvěru. Tato práva a povinnosti se vztahují na všechny osoby oprávněné spravovat nevýkonný úvěr (§ 4). Jsou to tedy podmínky, které musí plnit osoba zastupující věřitele při jednání s dlužníkem.

Jako poslední písmeno c) zákon uvádí práva a povinnosti fyzických a právnických osob, které nabyly nevýkonný úvěr. Zákon se omezuje na fyzické osoby a právnické osoby, které v rámci svého podnikání nabyly nevýkonný úvěr a označuje je jako obchodníka s úvěry. Obchodníkem s úvěry je každá fyzická nebo právnická osoba jednající v rámci svého podnikání, na kterou byl převeden (postoupen) úvěr, který původně poskytla úvěrová instituce a který je v okamžiku převodu na obchodníka s úvěry považován za tzv. nevýkonný.

K § 2

V tomto ustanovení se zavádějí definice potřebné pro tento zákon a aplikovatelné pouze na tento zákon. Zákon pro celý právní řád definuje pojem správce nevýkonného úvěru (§ 5), všechny ostatní pojmy jsou definovány pouze pro účely tohoto zákona.

Zákon hojně využívá pojem **nevýkonný úvěr**, proto je pro účely tohoto zákona vymezen. Skutečnost, že se zákon vztahuje na nevýkonný úvěr, je dána působností směrnice, která dopadá na všechny úvěry poskytnuté úvěrovou institucí usazenou v EU. Takovou úvěrovou institucí je podle českého právního řádu banka, úvěrní a spořitelní družstvo, zahraniční banka z členského státu EU, a to nezávisle na situaci, kdy působí nebo nepůsobí na území ČR. Totéž platí i pro zahraniční banky z jiného než členského státu, které ovšem musí mít povolení na území ČR podle zákona o bankách, nebo podle právního předpisu jiného členského státu, na jehož území taková úvěrová instituce ze třetí země působí. V této souvislosti je třeba uvést, že ačkoliv jazykovým výkladem směrnice by bylo možné dojít k závěru, že úvěrovou institucí pro výklad směrnice je též systémově významný obchodník podle § 6b zákona o podnikání na kapitálovém trhu, nedává jeho zahrnutí mezi tyto osoby smysl z hlediska věcného a teleologického výkladu. Pokud totiž tuto činnost nemá mít možnost vykonávat obchodník s cennými papíry nesplňující kvalifikační předpoklady pro systémově významného obchodníka (důvodem je to, že takováto osoba nemá s danou činností dostatečné zkušenosti, neboť nemá oprávnění poskytovat úvěry veřejnosti), není důvod, aby tuto činnost mohl vykonávat systémově významný obchodník, který se fakticky liší od ostatních obchodníků tím, že jeho činnost dosahuje určitého objemu a podléhá proto směrnici CRD a CRR. Za validní pak nelze pokládat ani případný argument, že tato činnost má být systémově významnému obchodníkovi umožněna, protože podléhá přísným pravidlům CRD a CRR. Subsumace systémově významného obchodníka pod režim plnění obezřetnostních požadavků CRD a CRR přitom plyne právě z jeho kategorizace (systémové významnosti) a obav z dopadů potenciálního „pádu“ takového subjektu na finanční stabilitu, nikoliv z předpokladu, že by systémově významný obchodník měl a priori poskytovat úvěry.

Za zásadní aspekt je zde totiž potřeba brát právě to, že taková osoba nemá žádné zkušenosti se správou nevykonných úvěrů a nemá na danou činnost nijak nastaveny své interní systémy.

Nevýkonný úvěr je tedy odložená platba, peněžitá zápůjčka, úvěr nebo obdobná finanční služba, kterou poskytla úvěrová instituce na straně věřitele klientovi. Za obdobnou finanční službu lze považovat například operativní leasing. Jaké všechny vztahy spadají pod úvěr, je dáno směrnicí, která se v této otázce velmi inspirovala ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS („směrnice o spotřebitelském úvěru“), proto i zákon je inspirován zákonem o spotřebitelském úvěru, ustanovením § 2 odst. 1. Na rozdíl od definice v zákoně o spotřebitelském úvěru, je definice použitá v tomto zákoně užší a zahrnuje toliko smluvní vztah, který byl uzavřen, tedy úvěr byl sjednán. Zákon nijak neřeší podmínky propagace či předmluvní fáze sjednávání úvěru, důležité je, že smlouva o úvěru byla uzavřena a úvěr byl poskytnut a pravděpodobně i alespoň začal být splácen. Z této množiny bankovních úvěrů se nevykonným úvěrem rozumí ten, u kterého došlo k selhání dlužníka. Směrnice a v této souvislosti i zákon vychází z nařízení Evropského parlamentu a rady (EU) č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o omezitelných požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 648/2012 (dále jen „nařízení CRR“). Úvěr je považován za nevykonný úvěr tehdy, když poskytovatel úvěru, tedy banka, má za to, že dlužník je v selhání, tedy pravděpodobně v plném rozsahu nesplatí své úvěrové závazky vůči bance nebo některý podstatný úvěrový závazek dlužníka vůči bance je více než 90 dní po splatnosti. Vzhledem k tomu, že tato skutečnost se může v čase měnit a dlužník může začít splácet, určil zákonodárce relevantní okamžik, ke kterému se úvěr označuje jako nevykonný, a to okamžiku převodu nevykonného úvěru z původního věřitele – úvěrové instituce, která působí v EU. Pokud tedy úvěrová instituce označí úvěr, který poskytla, jako úvěr nevykonný, bude mít toto přívěsk pro účely tohoto zákona tento úvěr nezávisle na tom, zda jej dlužník začne splácet, samozřejmě za předpokladu, že tento úvěr úvěrová instituce postoupila někomu, kdo spadá do působnosti tohoto zákona.

Zákon stanoví, kdo je **obchodníkem s úvěry**. Obchodníkem je ten, kdo v rámci svého podnikání nabyt převodem nevykonný úvěr. Tedy v rámci transakce o postoupení pohledávky nevykonného úvěru je to postupník, případně osoba, která nabývá obchodní závod či jeho část. Současně je nezbytné upozornit, že obchodníkem s úvěry není osoba, která jako podnikatel například jednorázově koupí nevykonný úvěr svého obchodního konkurenta. Musí jít o osobu, která má jako svůj předmět podnikání obchodování s nevykonnými úvěry. Nejedná se tedy o jednorázové převody, ale o soustavnou činnost vykonávanou za účelem zisku.

Obchodníkem s úvěry přitom není úvěrová instituce, i když získá převodem nevykonný úvěr. Pokud tedy úvěrová instituce nabyde nevykonný úvěr stejně jako obchodník s úvěry, nebudou se na ni vztahovat pravidla pro obchodníka s úvěry, pokud zákon nestanoví pravidla jak pro obchodníka s úvěry, tak pro úvěrovou instituci.

Zákon definuje pro své potřeby i **převod nevykonného úvěru**. Definice je koncipována velmi široce tak, aby postihla širokou škálu převodů. Pro podřazení předmětného vztahu pod definici převodu nevykonného úvěru je tedy rozhodující, zda při transakci s nevykonným úvěrem dochází ke změně závazku v osobě věřitele, kdy se věřitelem stává nejčastěji obchodník s úvěry. Převodem nevykonného úvěru se rozumí například postoupení pohledávky ze smlouvy, vč. postoupení části pohledávky, a dále též převod pohledávky ze smlouvy o nevykonném úvěru v rámci převodu obchodního závodu. Pro doplnění uvádíme, že podle § 16 odst. 4 zákona o bankách může nabýt obchodní závod banky nebo být jeho pachtýřem pouze jiná banka, banka se sídlem na území členského státu, která vykonává činnost na území České republiky prostřednictvím své pobočky, nebo zahraniční banka vykonávající na území České republiky činnost prostřednictvím své pobočky. Přičemž platí, že je-li postupníkem

banka, pak se tento zákon nepoužije; to platí i pro nabytí obchodního závodu banky jinou bankou nebo zahraniční bankou.

Zákon také definuje **trvalý nosič dat**, který je později relevantní pro vydání potvrzení dlužníkovi o uhrazení dlužné částky (§ 29). Co přesně je možno za trvalý nosič dat považovat, bylo předmětem řady výkladů, mj. i Soudního dvora Evropské unie (např. C-375/15 BAWAG), kde se soud vyjádřil v odstavci 42, že *„vedené médium musí spotřebiteli obdobně jako papírový nosič zaručit, že bude mít k dispozici informace uvedené v tomto ustanovení, aby mohl případně uplatnit svá práva. V tomto ohledu je relevantní, zda komunikační prostředek umožňuje spotřebiteli uchovat uvedené informace určené jemu osobně, zaručuje, že nedojde ke změně jejich obsahu, jakož i jejich přístupnost po přiměřenou dobu a umožňuje spotřebitelům jejich reprodukci v nezměněném stavu“*. Soud se v tomto případě zabýval otázkou, zda trvalé médium může být internetová stránka a v kontextu směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2366 ze dne 25. listopadu 2015 o platebních službách na vnitřním trhu, kterou se mění směrnice 2002/65/ES, 2009/110/ES a 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010 a zrušuje směrnice 2007/64/ES (tzv. „směrnice PSD II“), dospěl k závěru, že je to možné. Již dlouhodobě je uznáváno, že trvalým nosičem dat může být CD-ROM, USB disk, ale také PDF dokument nebo SMS zasláná klientovi.

Kvalifikovaná účast je další pojem definovaný pro potřeby tohoto zákona a odkazuje na nařízení CRR čl. 4 odst. 1 bodu 36. Jedná se o přímou nebo nepřímou kapitálovou investici do podniku, která představuje 10 a více procent kapitálu nebo hlasovacích práv nebo která dává možnost podstatně ovlivňovat řízení tohoto podniku.

Zákon jako transpoziční předpis směrnice využívá pojmu **členský stát**, kterým je samozřejmě členský stát Evropské unie. Dále to jsou také státy Evropského hospodářského prostoru, tedy Norsko, Island a Lichtenštejnsko. Zákon také vymezuje, co je **domovský členský stát** a **hostitelský členský stát**, kdy se toto území vymezuje ve vztahu ke správci nevýkonného úvěru a také k obchodníkovi s úvěry. Princip, na kterém stojí nastavení domovského a hostitelského členského státu, je v zásadě stále stejný. Domovský členský stát je stát, který udílí povolení v případě správce nevýkonného úvěru, nebo členský stát, kde má obchodník s úvěry sídlo. Hostitelský členský stát je jiný členský stát než domovský členský stát.

V písmenu k) je vymezeno, co se považuje za **správu nevýkonného úvěru**. Je nutno zdůraznit, že se jedná o činnost, která je vykonávána jménem obchodníka s úvěry, tedy osoby, která se stala věřitelem na základě nabytí pohledávky k nevýkonnému úvěru. Jako první činnost, která spadne pod správu nevýkonného úvěru, je činnost směřující k výběru nebo vymožení splátek (neboli splatného dluhu). Zákon nevyužívá pojmu splátek, neboť dluh může být splacen celý a poté by se nejednalo o splátku. Nejedná se jen o výběr nebo vymáhání dlužné splatné částky, protože směrnice pod tímto pojmem nevnímá příjem peněžních prostředků. Ty sice pod tuto činnost mohou spadnout, ale není to jediné, co si můžeme pod touto činností představit. Proto by tato činnost měla zahrnout i kontaktování dlužníka s výzvou k zaplacení nebo návštěvu dlužníka s výzvou k zaplacení. V zásadě to jsou činnosti, které právě mají směřovat k uhrazení dluhu. Nicméně je nezbytné tuto činnost spadající pod správu nevýkonného úvěru omezit s ohledem na zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o platebním styku“), a to konkrétně s ohledem na definici platební služby. Cílem zákona není pod tuto činnost zahrnout něco, co už je regulováno v jiném zákoně. Pokud by se tedy jednalo o činnost spadající pod definici platební služby – úhradu dluhu, tak se pohybuje v působnosti zákona o platebním styku, a nikoliv v tomto zákoně.

Další činností spadající pod správu nevýkonného úvěru je jednání s dlužníkem o změně závazku. Správu nevýkonného úvěru však není jakékoli jednání o změně závazku, zákon zde stanoví limitaci, která plyne ze současného zákona o spotřebitelském úvěru. Činnost, která

spadá do působnosti zákona o spotřebitelském úvěru a k níž zákon o spotřebitelském úvěru vyžaduje příslušné oprávnění k činnosti, bude nadále regulována zákonem o spotřebitelském úvěru. Úprava správy nevýkonného úvěru tak pokrývá pouze situace, kdy jednání o změně úvěru nevyžaduje získání oprávnění ke zprostředkování spotřebitelského úvěru podle zákona o spotřebitelském úvěru.

Mezi správu nevýkonného úvěru patří i vyřizování stížností a reklamací jménem obchodníka s úvěry. Správa nevýkonného úvěru je vždy činnost vykonávaná jménem obchodníka s úvěry (věřitele nevýkonného úvěru). Takovou činností je i stížnost směřující vůči věřiteli a právům a povinnostem plynoucím ze smlouvy o úvěru. V této souvislosti jsou do definice zahrnuty i reklamace, neboť reklamace právě odkazují na existenci práva vůči věřiteli.

Poslední činností, která se řadí mezi správu nevýkonného úvěru, je informování dlužníka o skutečnostech, které úzce souvisí s vymáhaným nevýkonným úvěrem. Jde přitom o informování o změně úrokové sazby nebo úplaty, které souvisí s nevýkonným úvěrem, a dále také informace o splatnosti dluhu z nevýkonného úvěru.

K § 3 (Výjimky z působnosti)

Oblast působnosti zákona je vymezena v § 1, nicméně je nezbytné ji vymežit i negativně a určit, na které oblasti a osoby zákon nedopadá.

Nejprve zákon vymezuje, kdy se činnost vykonávaná určitým subjektem nepovažuje za správu nevýkonného úvěru. V první řadě jde o správu nevýkonného úvěru, kterou vykonává obhospodařovatel investičního fondu nebo zahraničního investičního fondu nebo osoba podle § 15 zákona č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o investičních společnostech a investičních fondech“) nebo srovnatelná osoba podle práva jiného členského státu. Toto ustanovení je čistě transpoziční, neboť směrnice v čl. 2 odst. 5 písm. a) bod ii) výslovně vyjímá z působnosti správu nevýkonného úvěru vykonávanou těmito osobami a to proto, že tyto osoby z titulu svého povolení spravují majetek nebo pohledávky druhých. Mohla by tak nastat situace, kdy by činnost, kterou dělají, mohla naplňovat znaky správy nevýkonného úvěru. V takovém případě, pokud jednají v rámci svého povolení podle zákona o investičních společnostech a investičních fondech, není důvod po nich vyžadovat povolení podle tohoto zákona.

Dále je z působnosti zákona vyjmuta správa nevýkonného úvěru vykonávaná advokátem při poskytování právních služeb, notářem při vykonávání notářských činností nebo při poskytování právních služeb v rámci další činnosti v souvislosti s notářskou činností nebo soudním exekutorem při výkonu exekuční činnosti nebo při poskytování právní pomoci v rámci další činnosti. Zde zákon využívá diskrece v čl. 2 odst. 6 směrnice, která umožňuje členským státům vyjmout tyto osoby z působnosti zákona, pokud vykonávají činnosti, které jsou svou podstatou správou nevýkonného úvěru. Vzhledem ke skutečnosti, že pod správu nevýkonného úvěru lze zahrnout množství úkonů a některé by mohly být považovány za úkony, které vykonává v rámci své činnosti notář, soudní exekutor nebo advokát, je účelné, aby tyto činnosti mohli vykonávat i nadále, a to bez dalšího povolení. Některé činnosti, které vykonávají právnické profese, jsou z působnosti zákona vyloučeny ze své podstaty. Jedná se například o činnost likvidačního správce při likvidaci pozůstalosti, výkon správy majetku zajištěného v trestním řízení soudním exekutorem, činnost insolvenčního správce, provádění dobrovolných dražeb soudním exekutorem atp. Tyto činnosti nenaplní definiční znaky správy nevýkonného úvěru podle tohoto zákona ve spojení s požadavkem na podnikatelský výkon dané činnosti (srov. § 4 zákona). Správou nevýkonného úvěru se rozumí činnost vykonávaná jménem obchodníka s úvěry, který podnikatelsky (tj. soustavně, samostatně a za účelem dosažení zisku) nabývá nevýkonné úvěry. Jednorázová či nahodilá správa nevýkonných úvěrů tedy nebude v působnosti zákona o trhu s nevýkonnými úvěry.

Negativní působnost zákona je vymezena i vzhledem k převodu nevýkonného úvěru. Zákon se nepoužije na převod nevýkonného úvěru, který je převáděn na úvěrovou instituci, jak stanoví směrnice v čl. 2 odst. 5 písm. c). V takovém případě je i nadále věřitelem nevýkonného úvěru úvěrová instituce a nevýkonný úvěr zůstává i nadále v „bankovním sektoru“. A protože právě úvěrová instituce je profesionál, který obdobný úvěr může poskytnout, není důvod dle evropského regulátora ji pod regulaci zahrnovat.

K § 4 (Oprávnění spravovat nevýkonný úvěr)

Zákon rozlišuje mezi subjekty, které jsou oprávněné spravovat nevýkonný úvěr, a správcem nevýkonného úvěru, resp. zahraničním správcem nevýkonného úvěru se sídlem v jiném členském státě, neboť některé již regulované subjekty na finančním trhu mohou správu vykonávat na základě svého současného povolení a nemusí k tomu získat další povolení.

Nejprve tedy zákon vymezuje osoby oprávněné spravovat nevýkonný úvěr. Osobami oprávněnými spravovat nevýkonný úvěr jsou (kromě správce nevýkonného úvěru a zahraničního správce nevýkonného úvěru se sídlem v jiném členském státě) úvěrové instituce, na které se vztahují příslušné sektorové právní předpisy (zákon o bankách a zákon o spořitelních a úvěrních družstvech). Mezi tyto úvěrové instituce spadají samozřejmě i zahraniční banky z Evropské unie a také zahraniční banky ze třetích zemí, které působí v ČR prostřednictvím pobočky. V tomto případě je zde stanovena limitace zákonem o bankách, neboť ne každá zahraniční banka ze zemí EU může tuto činnost v ČR vykonávat. To může pouze ta, která naplní podmínky podle zákona o bankách. Spořitelni a úvěrní družstva mohou spravovat nevýkonný úvěr pouze pro své členy; omezení plyne ze zákona o spořitelních a úvěrních družstvech.

Další osobou je nebankovní poskytovatel spotřebitelského úvěru, na kterého se vztahuje zákon o spotřebitelském úvěru.

Zákon pak těmto osobám stanovuje povinnosti při správě nevýkonného úvěru, které mají plnit nad rámec již existujících povinností ve výše uvedených sektorových zákonech.

Nad rámec těchto všech osob je osobou oprávněnou spravovat nevýkonný úvěr i správce nevýkonného úvěru, resp. zahraniční správce nevýkonného úvěru se sídlem v jiném členském státě, což je specifický subjekt, který je definován v tomto zákoně. Je to právnická osoba, která získala povolení k činnosti správce nevýkonného úvěru.

K § 5 (Správce nevýkonného úvěru – základní ustanovení)

Stěžejním ustanovením pro správce nevýkonného úvěru je jeho zákonné vymezení. Správcem nevýkonného úvěru může být jen ta osoba, která získá povolení k činnosti správce nevýkonného úvěru od České národní banky. Na základě tohoto povolení může vykonávat činnosti správy nevýkonného úvěru, a to pro nevýkonný úvěr; tedy úvěr, který byl shledán jako nevýkonný při jeho koupi od úvěrové instituce, která jej poskytla.

Zákon koncipuje správce nevýkonného úvěru jako osobu, která má specifické povolení. Tedy, když zákon mluví o správci nevýkonného úvěru, předpokládá vždy veřejnoprávní povolení pro tuto činnost.

K § 6 (Povolení k činnosti správce nevýkonného úvěru)

Zákon taxativně stanovuje podmínky pro udělení povolení k činnosti správce nevýkonného úvěru.

Mezi základní podmínky patří požadavek, aby byl žadatel obchodní korporací, která má sídlo i skutečné sídlo v České republice. Nebude tedy dostačující, když bude mít sídlo registrované v České republice, ale je nezbytné, aby zde měl skutečné místo řízení své činnosti. Ačkoliv směrnice klade požadavek širěji a stanoví, že žadatel musí být právnickou osobou, bylo

vyhodnoceno, že právnické osoby jiné než obchodní korporace (např. fundace, nadace či obecně prospěšné společnosti) by obtížně splnily požadavek na systém správy a řízení podle § 11 a dále je třeba brát v potaz § 4 a v něm stanovený požadavek na podnikatelský výkon činnosti.

Dalším požadavkem je důvěryhodnost členů jeho statutárního orgánu, dozorčího orgánu nebo jiného obdobného orgánu. Jakou osobu zákon i směrnice považují za důvěryhodnou a k čemu by měla Česká národní banka při udělování povolení přihlížet, je definováno v zákoně. Zákon předpokládá splnění podmínky důvěryhodnosti u osob, které mají na správci nevýkonného úvěru kvalifikovanou účast. Jedná se o osoby, jež mají přímou nebo nepřímou kapitálovou investici do podniku, která představuje 10 a více procent kapitálu nebo hlasovacích práv, nebo osoby, která dává možnost podstatně ovlivňovat řízení tohoto podniku.

V návaznosti na definici důvěryhodnosti je nutno zdůraznit, že pokud by takovou osobou (členem statutárního orgánu nebo osobou mající kvalifikovanou účast) byla právnická osoba, budou se podmínky důvěryhodnosti posuzovat i u členů statutárního orgánu dané právnické osoby nebo u osoby, která je určena k tomu, aby za právnickou osobu jednala.

Jedním z cílů směrnice je, aby správa nevýkonného úvěru byla vykonávána odborně a s patřičnou péčí. Z toho důvodu musí žadatel zajistit, aby člen jeho statutárního orgánu, dozorčího orgánu nebo obdobného orgánu měli odborné znalosti a zkušenosti pro správu nevýkonného úvěru. Půjde tedy např. o osoby, které již tuto činnost vykonávaly před nabytím účinnosti tohoto zákona, nebo případně před podáním žádosti vykonávaly tuto činnost pro jiného správce nevýkonného úvěru, nebo jinak znají problematiku vymáhání dluhů a právní úpravu na to dopadající. Není nezbytné, aby dříve pracovali přímo v oblasti správy bankovních úvěrů, ale může jít například o pracovníky z bankovního sektoru, kteří znají danou problematiku, případně o podobné profese (společnosti zabývající se inkasem dluhů). Zákon nevyžaduje odborné zkušenosti po každém členovi statutárního orgánu, ovšem podmínku musí orgán splnit jako celek, tedy aspoň někteří jeho členové by měli mít zkušenosti přímo s vymáháním dluhů např. od spotřebitele, jiní mohou mít jiné zkušenosti z finančního sektoru; to platí obdobně pro dozorčí orgán.

Dalším z požadavků na udělení povolení k činnosti je též průhledný a nezávadný původ finančních zdrojů žadatele, vč. osoby ovládající žadatele. Tento požadavek sice neplyne přímo ze směrnice, ale jedná se o důležitý prvek boje proti praní peněz a plyne mimo jiné z doporučení Moneyval pro ČR.

Žadatel rovněž musí mít řídicí a kontrolní systém podle tohoto zákona, směrnice na něj klade řadu požadavků, ovšem má i svá specifika. Při žádosti o povolení musí správce nevýkonného úvěru prokázat nastavení takového řídicího a kontrolního systému.

Správa nevýkonných úvěrů je komplexní činnost, u které je nezbytné, aby žadatel zajistil správu těchto úvěrů jak po věcné a technické stránce, tak po stránce personální a organizační. Žadatel musí také zajistit, aby byla dodržována práva a povinnosti dlužníka vyplývající z nevýkonných úvěrů. Pod tímto požadavkem si lze představit řádně fungující počítačový program pro evidenci dluhu, zaměstnání lidí, kteří budou umět komunikovat s dlužníkem, systém pro upomínky splátek dlužníků apod.

Zvláštní požadavky jsou kladeny na žadatele, který žádá v rámci správy nevýkonných úvěrů i o povolení k přijímání peněžních prostředků od dlužníka. V takovém případě žadatel musí nad rámec požadavků uvedených v odstavci 1 zabezpečit ochranu peněžních prostředků, které bude od dlužníků přijímat.

Ve čtvrtém odstavci je obsaženo řešení pro situaci, kdy právnická osoba ještě nevznikla, ale žádost podává za právnickou osobu ten, kdo byl zakladatelským právním jednáním určen jako

statutární orgán. Obchodní korporaci je přiznána procesní způsobilost, tak aby mohla být účastníkem řízení. ČNB v takovém případě posuzuje splnění výše uvedených podmínek s ohledem na to, zda lze důvodně předpokládat, že bude právnická osoba splňovat tyto podmínky v den svého vzniku. Zákon stanoví, že účinky rozhodnutí nastanou nejdříve dnem vzniku obchodní korporace. Pokud právnická osoba nevznikne do 6 měsíců od udělení povolení k činnosti správce nevýkonného úvěru, hledí se na toto povolení, jako by nebylo uděleno. Je vhodné zmínit, že k provedení čl. 5 odst. 1 písm. c) směrnice vydá Evropský orgán pro bankovníctví obecné pokyny.

K § 7 (Řízení o žádosti o udělení povolení k činnosti)

Zákonodárce se drží již zavedeného pravidla při podávání žádosti o udělení povolení a stanovuje, že žádost o udělení povolení k činnosti správce nevýkonného úvěru se podává pouze elektronicky. Žádost musí obsahovat všechny náležitosti žádosti, které stanovuje správní řád, tedy zejména označení žadatele a čeho se žadatel domáhá (srov. § 45 odst. 1 správního řádu). Dále žadatel připojí údaje o splnění tímto zákonem stanovených podmínek pro udělení povolení k činnosti správce nevýkonného úvěru (§ 6). Žadatel přiloží k žádosti doklady, které osvědčují splnění těchto podmínek (např. výpis z rejstříku trestů z jiného státu, doklad o vzdělání či předchozí praxi apod.).

ČNB rozhodne o žádosti do 90 dní ode dne zahájení řízení. Často se v praxi stává, že podaná žádost není kompletní. Zákon ukládá ČNB pořádkovou lhůtu v délce 45 dní, ve které má posoudit úplnost žádosti o povolení a případně vyzvat žadatele k odstranění vad. Zákon se nelimituje pouze na podstatné vady, neboť i drobná vada může mít za důsledek neudělení povolení. Stejný postup se vztahuje i na situaci, kdy ČNB obdrží dodatečné podklady k žádosti, tedy poté, co žadatel reagoval na předešlou výzvu k odstranění vad v žádosti. V případě licenčního řízení dochází k úpravě některých ustanovení, jež jsou speciální vůči správnímu řádu.

O žádosti o povolení k činnosti správce nevýkonného úvěru se rozhoduje ve správním řízení. Ustanovení § 7 vymezuje odchylky od obecné právní úpravy správního řízení podle správního řádu. Řízení o žádosti lze dle správního řádu přerušit. Lhůta pro vydání rozhodnutí během přerušování neběží. Jestliže je dán některý z důvodů pro přerušování řízení, (srov. § 64 správního řádu) může ČNB řízení o žádosti přerušit. V tom případě se uplatní § 65 správního řádu (lhůta pro vydání rozhodnutí ve věci přestává běžet již dnem, kdy nastal některý z důvodů pro přerušování řízení). Trpí-li jinými vadami (§ 45 odst. 2 správního řádu), je to důvod pro přerušování řízení. S tím správní řád spojuje skutečnost, že lhůta pro vydání rozhodnutí ve věci přestává běžet již dnem, kdy tento důvod nastal (žádost nebyla neúplná nebo trpěla jinými vadami).

Vzhledem ke skutečnosti, že žadatel může v rámci své žádosti o povolení k činnosti správce nevýkonného úvěru požádat o povolení k přijímání peněžních prostředků od dlužníků, uvede ČNB v rozhodnutí o povolení, zda je správce nevýkonného úvěru oprávněn i přijímat peněžní prostředky od dlužníků.

Prováděcím právním předpisem budou stanoveny podrobné náležitosti žádosti, a to včetně příloh, které budou dokládány pro osvědčení splnění zákonných podmínek pro udělení povolení k činnosti správce nevýkonného úvěru. Vzhledem k požadavku na systém správy a řízení, který má odpovídat předpokládané činnosti správce, je jednou z daných příloh i popis předpokládané činnosti správce nevýkonného úvěru. Dále budou stanoveny formáty žádosti a příloh a další technické náležitosti, kterými se rozumí též způsob podání žádosti. Tyto údaje jsou příliš podrobné na to, aby byly upraveny zákonem. Je potřeba, aby mohly být případně flexibilně upravené podle toho, co si vyžádá praxe.

Prováděcí vyhláška bude transponovat některé licenční požadavky směrnice.

K § 8 (Změna údajů)

Rovněž právní úprava změny údajů se drží dosavadní právní praxe. Správce nevýkonného úvěru oznamuje ČNB podstatné změny údajů, které uvedl v žádosti o udělení povolení k činnosti správce nevýkonného úvěru nebo v jejích přílohách, a na jejichž základě ČNB rozhodla o udělení povolení k činnosti. Správce nevýkonného úvěru tyto změny oznámí ČNB bez zbytečného odkladu. Podstatnými změnami jsou takové změny, které by mohly ovlivnit rozhodnutí ČNB o udělení povolení k činnosti.

Za zmínění stojí, že zákon neobsahuje speciální úpravu hlášení změny kvalifikované účasti (navýšení nebo snížení). Pokud tedy dojde ke změně kvalifikované účasti a kvalifikovanou účast nabude subjekt, u něhož nebyla posuzována jeho důvěryhodnost v žádosti o povolení, bude nutno v rámci institutu změny údajů o změně kvalifikované účasti informovat ČNB a doložit všechny podklady pro posouzení důvěryhodnosti dané osoby.

Také je účelné vyjasnit, že se nejedná o změnu referenčních údajů, o těch v rámci změny údajů není potřeba informovat ČNB. Změny údajů vedených v základním registru nebo údajů vedených v agendovém informačním systému není nutno ČNB oznamovat, neboť k těmto změnám má ČNB přístup. Takové údaje je možno vyžadovat po správcích nevýkonného úvěru pouze za podmínek stanovených § 5 odst. 2 zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů.

Vzhledem k tomu, že se žádost podává pouze elektronicky, oznámení o změnách činí správce nevýkonného úvěru také pouze v elektronické podobě. Prováděcím právním předpisem budou stanoveny podrobné náležitosti oznámení. Dále budou stanoveny formáty žádosti a další technické náležitosti, kterými se rozumí též způsob podání žádosti. Tyto údaje jsou příliš podrobné na to, aby byly upraveny zákonem. Je potřeba, aby mohly být případně flexibilně upravené podle toho, co si vyžádá praxe.

K § 9 (Zánik povolení k činnosti správce nevýkonného úvěru)

Zákon upravuje situace, kdy povolení k činnosti správce nevýkonného úvěru zaniká bez dalšího.

Prvním případem je zrušení správce nevýkonného úvěru. K jeho zrušení dochází s likvidací nebo bez likvidace. Při zrušení s likvidací dochází k zániku právnické osoby, která nemá žádného právního nástupce, není zde tedy nikdo, kdo by mohl vykonávat činnost správce nevýkonného úvěru, a proto povolení k činnosti zaniká. Při zrušení bez likvidace má správce nevýkonného úvěru svého právního nástupce (např. v rámci přeměny obchodní korporace). Není tedy vhodné, aby nový právní nástupce měl automaticky povolení k činnosti správce nevýkonného úvěru, neboť podmínky pro jeho udělení nemusí být splněny. Povolení k činnosti tedy zaniká, a pokud chce právní nástupce správce nevýkonného úvěru pokračovat v činnosti, musí si znovu zažádat o povolení a doložit potřebné doklady, případně může na základě typu přeměny využít i institut změny údajů.

Druhou situací je nabytí právní moci rozhodnutí o úpadku správce nevýkonného úvěru. V tomto případě správce nevýkonného úvěru již nesplňuje předpoklady pro získání povolení k činnosti správce nevýkonného úvěru a je nezbytné, aby mu povolení k činnosti zaniklo.

Třetím okamžikem je den vykonatelnosti rozhodnutí o odnětí povolení k činnosti správce nevýkonného úvěru. O odnětí povolení k činnosti rozhoduje ČNB.

Z ustanovení § 9 odst. 3 plyne ve spojení s § 267b zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský soudní řád“) mimo jiné, že peněžní prostředky chráněné podle § 10 zákona nespádají do majetkové podstaty, tyto peněžní prostředky nadále i po prohlášení konkursu spravuje sám správce nevýkonného úvěru

(dispoziční oprávnění tedy nepřejde na insolvenčního správce). Činnost správce však musí směřovat k vypořádání závazků z jím poskytované správy.

K § 10 (Ochrana přijatých peněžních prostředků)

Na správce nevýkonného úvěru, který přijímá peněžní prostředky od dlužníka k úhradě splatného dluhu nebo splátek, se vztahují zvláštní pravidla pro uchovávání peněžních prostředků. Tyto musí v první řadě evidovat odděleně od vlastních peněžních prostředků a také odděleně od peněžních prostředků jiných dlužníků. Z tohoto pravidla zavádí zákon výjimku pro peněžní prostředky, které byly správci nevýkonného úvěru svěřeny k úhradě dluhu u stejného obchodníka s úvěry. Takové peněžní prostředky mohou být evidovány dohromady, a to z toho důvodu, že je správce nevýkonného úvěru bude předávat stejnému obchodníku s úvěry, a proto není potřeba, aby peněžní prostředky pro jednoho obchodníka s úvěry byly evidovány od jednotlivých dlužníků na samostatných účtech. Směrnice pravděpodobně poskytuje ochranu pro případ úpadku některého z obchodníků s úvěry i mezi takovými obchodníky navzájem.

Peněžní prostředky od dlužníka musí správce nevýkonného úvěru bez zbytečného odkladu předat obchodníkovi s úvěry nebo je uložit na samostatný účet u úvěrové instituce, který bude veden pro správce nevýkonného úvěru, ale jak je uvedeno výše, odděleně od jeho peněžních prostředků.

Vzhledem ke skutečnosti, že takto přijaté peněžní prostředky od dlužníka nejsou vlastnictvím správce nevýkonného úvěru, je nezbytné, aby takové peněžní prostředky byly chráněny v případě insolvenčního řízení vedeného proti správci nevýkonného úvěru. Z toho důvodu bude doplněn § 267b odst. 1 občanského soudního řádu, aby výkonu rozhodnutí na majetek správce nevýkonného úvěru nebo zahraničního správce nevýkonného úvěru se sídlem v jiném členském státě nepodléhaly peněžní prostředky, které tyto osoby od dlužníka přijaly k úhradě dluhu.

Pro úplnost je vhodné připomenout ustanovení § 207 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, ve znění pozdějších předpisů („insolvenční zákon“), které uvádí, že do majetkové podstaty nepatří majetek, který nelze postihnout výkonem rozhodnutí nebo exekucí. Z těchto ustanovení je zřejmé, že peněžní prostředky přijaté od dlužníka jsou u správce nevýkonného úvěru chráněny před případným insolvenčním řízením a budou bezpečně předány obchodníkovi s úvěry.

Zavádí se rovněž pravidlo, že peněžní prostředky, které dlužník zaplatí správci nevýkonného úvěru, se považují za peněžní prostředky zaplacené obchodníkovi s úvěry. Toto pravidlo je důležité zejména pro okamžik splnění dluhu, aby dlužník nebyl v prodlení s plněním obchodníkovi s úvěry, ačkoli již peněžní prostředky odevzdal správci nevýkonného úvěru.

K § 11 (Systém správy a řízení)

Zákon ukládá správci nevýkonného úvěru, aby uplatňoval systém správy a řízení, který je vhodný z hlediska řádné správy nevýkonného úvěru.

Systém správy a řízení vychází z požadavků směrnice stanovených především v čl. 5. Požadavky na systém zahrnují řádné administrativní a účetní postupy, systém vnitřní kontroly, pravidla dodržování povinností souvisejících s bojem proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, pravidla jednání s dlužníkem a systém pro vyřizování stížností a reklamací dlužníků.

K § 12 (Smlouva o správě nevýkonného úvěru)

Správce nevýkonného úvěru vykonává činnost správy nevýkonného úvěru na základě smlouvy uzavřené s obchodníkem s úvěry. Tato smlouva by kromě základních občanskoprávních náležitostí měla splňovat i požadavky stanovené tímto zákonem, ovšem případná absence

požadavků, které předjímá tento zákon, nemá soukromoprávní dopad na tuto smlouvu. Evropský zákonodárce stanovil požadavky na obsah smlouvy a je na správci nevýkonného úvěru, aby to zajistil.

V první řadě musí být tato smlouva písemná a musí obsahovat podrobný popis činností správy nevýkonného úvěru, které bude správce nevýkonného úvěru jménem obchodníka s úvěry vykonávat. Obchodník s úvěry může svěřit správci nevýkonného úvěru veškerou správu nevýkonného úvěru nebo třeba jen některé činnosti. Je na místě zde připomenout, že správce nevýkonného úvěru může vykonávat pouze ty činnosti správy nevýkonného úvěru, pro které má udělené povolení od ČNB, což mu ovšem nebrání vykonávat další činnosti, které tento zákon nereguluje. Pokud je ve smlouvě uvedena činnost, pro kterou nezískal správce nevýkonného úvěru povolení, nemůže tuto službu poskytovat (např. přijímání peněžních prostředků). Na druhou stranu je důležité odlišovat činnosti, pro jejichž poskytování není potřeba povolení od ČNB. Jestliže některá taková činnost bude uvedena ve smlouvě, nebude spadat pod působnost tohoto zákona a nic nebrání jejímu řádnému výkonu (za podmínek, které pro takovou činnost stanoví jiné právní předpisy).

Ve smlouvě si strany sjednají výši odměny správce nevýkonného úvěru. Odměnu lze stanovit různými způsoby, např. fixně stanovenou částku, nebo lze stanovit způsob jejího výpočtu. Ačkoli může být odměna pro správce nevýkonného úvěru určena různorodě, je nezbytné, aby její určení bylo jednoznačné a nevzbuzovalo pochybnosti o jejím stanovení, zároveň není možné odměnu přenášet na dlužníka, který není v žádném smluvním vztahu se správcem nevýkonného úvěru.

Správce nevýkonného úvěru jedná jménem obchodníka s úvěry ve vztahu k dlužníkovi, a proto je nezbytné ve smlouvě určit rozsah, v jakém správce nevýkonného úvěru může zastupovat obchodníka s úvěry.

Dále musí smlouva obsahovat prohlášení správce nevýkonného úvěru, že si je vědom své povinnosti dodržovat platné právní předpisy, kterými se řídí nevýkonný úvěr, a to vč. evropských. Což znamená, že správce nevýkonného úvěru budou vázat povinnosti, které se jinak váží k pozici věřitele a tedy, co nemůže činit věřitel, nemůže činit ani správce nevýkonného úvěru. Česká regulace v zásadě žádné omezení ve vztahu k věřiteli a výkonu jeho práv nad rámec běžné úpravy neobsahuje, ovšem jsou členské státy, kde by to mohlo být relevantní (např. nemožnost kontaktovat dlužníka po určité večerní hodině apod.).

Smluvní strany si také ve smlouvě sjednají postup, jakým bude správce nevýkonného úvěru informovat obchodníka s úvěry o tom, že správou nevýkonného úvěru chce pověřit jinou osobu. O této skutečnosti musí informovat obchodníka s úvěry tedy ještě před tím, než další osobu pověří zajišťováním správy nevýkonného úvěru.

Smlouva obsahuje též závazek správce nevýkonného úvěru, že bude jednat vůči dlužníkovi čestně, spravedlivě a kvalifikovaně.

K § 13 (Pověření jiné osoby správou nevýkonného úvěru)

Správce nevýkonného úvěru, který uzavřel s obchodníkem smlouvu o správě nevýkonného úvěru, nemusí osobně vykonávat veškeré činnosti, které jsou předmětem této smlouvy. Některé z těchto činností může svěřit jiné osobě. Vzhledem k tomu, že se jedná o zásadní změnu ve fungování správce a spravování nevýkonného úvěru, má správce nevýkonného úvěru povinnost, pokud má v úmyslu outsourcovat některou ze svých činností, tuto skutečnost oznámit ČNB nebo případně příslušnému orgánu hostitelského členského státu, kde správce nevýkonného úvěru poskytuje služby.

Smlouva o pověření jiné osoby musí obsahovat zákonem stanovené požadavky, což zajistí správce nevýkonného úvěru, neboť ten za správu nevýkonného úvěru nadále nese odpovědnost. V první řadě musí být tato smlouva uzavřena písemně. Dále smlouva obsahuje prohlášení jiné osoby, která bude pověřena výkonem některých činností správy nevýkonného úvěru, že si je vědoma povinnosti dodržovat platné právní předpisy, kterými se řídí nevýkonný úvěr. Ačkoli to zákon výslovně neuvádí, je nezbytné, aby byly ve smlouvě specifikovány i činnosti, kterými správce nevýkonného úvěru pověřuje tuto jinou osobu. Tato náležitost smlouvy vyplývá ze samotného institutu smlouvy o pověření jiného správu nevýkonného úvěru.

I v případě, že správce nevýkonného úvěru pověří výkonem některých činností jinou osobu, nejsou tím dotčeny závazky správce nevýkonného úvěru vůči obchodníkovi s úvěry nebo dlužníkům. Nadále je správce nevýkonného úvěru odpovědný za jejich náležité splnění, třebaže jejich splnění může vykonat právě pověřená osoba.

Zároveň dochází ke standardnímu omezení, tak jako jinde na finančním trhu, a to že není možné outsourcovat činnosti, pokud by se zásadně zhoršil výkon dohledu. Správce nevýkonného úvěru tedy může svěřit výkon správy nevýkonného úvěru jiné osobě jen tehdy, pokud tím nedojde k podstatnému zhoršení fungování systému správy a řízení správce nevýkonného úvěru. Musí být nadále zajištěna řádná a plynulá správa nevýkonného úvěru a dodržování práv a povinností plynoucích z nevýkonných úvěrů. Dále může svěřit správce nevýkonného úvěru správu tehdy, pokud nedojde k podstatnému snížení možnosti ČNB vykonávat dohled nad činností správce nevýkonného úvěru nebo má-li správce nevýkonného úvěru přístup ke všem podstatným informacím ohledně činností, které svěřil jiné osobě. Správce nevýkonného úvěru může pověřit jinou osobu pouze některou z činností správy nevýkonného úvěru, nemůže ji pověřit všemi činnostmi správy nevýkonného úvěru, nemělo by tak dojít k vyprázdnění činností správce nevýkonného úvěru. Dále nemůže pověřit jinou osobu přijímáním peněžních prostředků od dlužníka, protože jde o specifickou činnost, kterou lze vykonávat vždy pouze na základě povolení podle zákona.

Vzhledem ke skutečnosti, že smluvní vztah ze smlouvy o pověření jiné osoby výkonem některých činností ze správy nevýkonného úvěru, může skončit, je nezbytné, aby správce nevýkonného úvěru zajistil, že v takovém případě bude mít odborné znalosti a zdroje k tomu, aby mohl nadále spravovat nevýkonný úvěr.

Komunikace s ČNB probíhá výlučně elektronicky, a proto i oznámení o úmyslu pověřit jiného výkonem správy nevýkonného úvěru lze podat pouze elektronicky.

K § 14 (Uchovávání dokumentů a záznamů)

Při správě nevýkonného úvěru vzniká spousta dokumentů a záznamů, proto směrnice a v návaznosti na to i zákon stanovuje pravidla pro jejich uchovávání, a to nad rámec povinnosti uchovávat dokumenty podle jiných právních předpisů (jako např. zákona o účetnictví či nařízení GDPR apod.). Správce nevýkonného úvěru má povinnost uchovávat korespondenci s obchodníkem s úvěry a dlužníkem, záznamy o pokynech obchodníka s úvěry ke správě daného nevýkonného úvěru a smlouvu o správě nevýkonného úvěru. Pokyny obchodníka s úvěry jsou uchovávány ve vztahu ke konkrétnímu danému nevýkonnému úvěru. Nemělo by tedy jít o obecné pokyny, ale o pokyny, které obchodník s úvěry udělí pro správu konkrétního nevýkonného úvěru. Přitom není dotčena povinnost uchovávat dokumenty podle jiných právních předpisů, např. zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, ve znění pozdějších předpisů.

Správce nevýkonného úvěru uchovává také záznamy o pokynech, které udělí jiné osobě pověřené výkonem správy nevýkonného úvěru. Tyto záznamy uchovává po dobu 5 let ode dne

ukončení smlouvy o pověření jiného výkonem správy nevýkonného úvěru. I v tomto případě není dotčena povinnost uchovávat dokumenty podle jiných právních předpisů.

Povinnost uchovávat výše uvedené dokumenty a záznamy má i právní nástupce správce nevýkonného úvěru a také ten, jehož povolení k činnosti správce nevýkonného úvěru zaniklo.

K § 15 (Správa nevýkonného úvěru v hostitelském členském státě)

Správce nevýkonného úvěru může činnost správy nevýkonného úvěru vykonávat i v jiném státě, než je jeho domovský členský stát. Pokud chce spravovat nevýkonný úvěr i v hostitelském členském státě, je to podmíněno oznámením ČNB.

V oznámení uvede název hostitelského členského státu, ve kterém chce spravovat nevýkonný úvěr a název členského státu, ve kterém byl nevýkonný úvěr poskytnut, pokud jde o jiný hostitelský členský stát.

Dále uvede informaci, zda bude činnost správy nevýkonného úvěru vykonávat prostřednictvím pobočky a případně její adresu. Současně správce nevýkonného úvěru uvede, zda hodlá pověřit výkonem některých činností ze správy nevýkonného úvěru jinou osobu v tomto hostitelském členském státě a případně tuto osobu identifikuje.

Management činnosti v hostitelském členském státě bude mít na starosti některý člen statutárního orgánu nebo jiná osoba, která řídí správu nevýkonného úvěru, a proto správce nevýkonného úvěru v oznámení uvede totožnost takové osoby.

Vzhledem ke skutečnosti, že činnost správy nevýkonného úvěru v hostitelském členském státě obnáší správu nevýkonných úvěrů v jiném prostředí než v domovském členském státě, upraví správce nevýkonného úvěru adekvátně řídicí a kontrolní systém. V oznámení pak uvede informaci o tom, že jeho řídicí a kontrolní systém je vhodný z hlediska ochrany práv dlužníka v hostitelském členském státě, tedy jak dostojí specifickým požadavkům na ochranu dlužníka v hostitelském členském státě, a rovněž oznámí úpravy v řídicím a kontrolním systému, které za tímto účelem přijal.

Správce nevýkonného úvěru nastaví i postupy na předcházení legalizaci výnosů z trestné činnosti, financování terorismu nebo financování šíření zbraní hromadného ničení ve smyslu zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů, případně jeho ekvivalentu v hostitelském členském státě, který může mít požadavky přísnější, než jsou uplatňovány v ČR. Tyto postupy upraví, aby splňovaly požadavky, které jsou uplatňovány v hostitelském členském státě.

Jelikož jde o přeshraniční výkon správy nevýkonného úvěru, je nezbytné se vypořádat i s jazykovou bariérou, která se může objevit. Z toho důvodu správce nevýkonného úvěru oznámí, jak zajistí komunikaci s dlužníkem v jazyce, který je používán v hostitelském členském státu nebo je dohodnutý ve smlouvě o nevýkonném úvěru.

Zákon nerozlišuje jednotlivé činnosti správy nevýkonného úvěru a správce může na základě svého povolení vykonávat všechny činnosti uvedené v § 2 písm. k) a všechny tyto činnosti může vykonávat i v hostitelském členském státě.

K § 16 (Informování orgánu dohledu hostitelského členského státu)

Informaci o záměru správce nevýkonného úvěru poskytovat správu úvěru v hostitelském členském státě je nezbytné předat orgánu dohledu hostitelského členského státu. Tato povinnost je uložena ČNB, která tuto informaci předá do 45 dní ode dne, kdy jí došlo oznámení podle § 15. ČNB současně předá též informaci o tom, zda je správce nevýkonného úvěru oprávněn

přijímat peněžní prostředky od dlužníka. Tato informace není obsažena v oznámení, neboť je ČNB známa z uděleného povolení.

ČNB následně informuje správce nevýkonného úvěru o dni, kdy oznámení předala orgánu dohledu hostitelského členského státu, a také o dni, kdy tento orgán potvrdil přijetí oznámení. Tato informace je relevantní pro okamžik, od kdy správce nevýkonného úvěru může začít poskytovat služby v hostitelském členském státě.

Pokud se liší hostitelský členský stát, kde bude poskytována správa nevýkonného úvěru, od členského státu, kde byl nevýkonný úvěr poskytnut, předá ČNB oznámení podle § 15 také orgánu dohledu tohoto členského státu.

K § 17 (Změna údajů v oznámení o správě nevýkonného úvěru v hostitelském členském státě)

V případě změny údajů v oznámení o správě nevýkonného úvěru v hostitelském členském státě správce nevýkonného úvěru oznámí bez zbytečného odkladu tuto skutečnost ČNB. Oznamuje jen změny, které se týkají údajů, na jejichž základě spravuje nevýkonný úvěr v hostitelském členském státě.

I zde platí povinnost podat takové oznámení pouze elektronicky. ČNB následně předá toto oznámení o změnách orgánu dohledu hostitelského členského státu, případně i orgánu dohledu státu, ve kterém byl úvěr poskytnut. Tedy zrcadlově všem těm, pro které bylo relevantní oznámení podle § 15.

K § 18 (Výkon činnosti zahraničního správce nevýkonného úvěru v České republice)

Zákon upravuje i situaci, kdy zahraniční správce nevýkonného úvěru se sídlem v jiném členském státě vykonává činnost správy nevýkonného úvěru v České republice. Zahraniční správce nevýkonného úvěru se sídlem v jiném členském státě může vykonávat svoji činnost v České republice, pokud mu k činnosti správce nevýkonného úvěru bylo uděleno povolení orgánem dohledu jeho domovského členského státu.

Vzhledem ke skutečnosti, že jde o transpoziční předpis, bude mít zahraniční správce nevýkonného úvěru se sídlem v jiném členském státě ve svém domovském členském státě stejné povinnosti jako tuzemský správce nevýkonného úvěru a pro zahraniční správu nevýkonného úvěru budou platit stejná pravidla. Z toho důvodu se ukládá ČNB povinnost, aby v případě, že ji bude informovat orgán dohledu domovského členského státu zahraničního správce nevýkonného úvěru se sídlem v jiném členském státě o tom, že tento zahraniční správce nevýkonného úvěru se sídlem v jiném členském státě chce v České republice vykonávat činnost správy nevýkonného úvěru, potvrdila přijetí takové informace dohledovému orgánu zahraničního správce nevýkonného úvěru se sídlem v jiném členském státě, a to bez zbytečného odkladu.

Odstavec 3 pak upravuje okamžik, od kdy zahraniční správce nevýkonného úvěru se sídlem v jiném členském státě může v České republice spravovat nevýkonný úvěr nebo přijímat peněžní prostředky od dlužníka.

K § 19 (Informace o nabízených nevýkonných úvěrech)

Úvěrová instituce při nabízení nevýkonných úvěrů musí informovat potenciálního kupce, obchodníka s úvěry, do takové míry, aby obchodník s úvěry mohl na základě těchto informací posoudit hodnotu a také samotnou návratnost nevýkonného úvěru. Tyto informace poskytuje prodejce ještě před převodem nevýkonného úvěru, a to v samostatném dokumentu, jehož podobu stanoví prováděcí předpis EU.

Cílem směrnice bylo standardizovat nabídky prodeje úvěrů a podpořit sekundární trh s nevykonnými úvěry. Není cílem směrnice a ani zákona, aby úvěrová instituce pro každý nevykonný úvěr musela vyplnit relevantní formulář. Ovšem pokud se úvěrová instituce rozhodne nabídnout nějaký úvěr k odkupu nebo bude oslovena obchodníkem, že by měl zájem o nějaký typ úvěru, je úvěrová instituce povinna poskytnout informace, které jsou požadovány v relevantním formuláři. Množství jednotlivých údajů je dáno prováděcím předpisem a je relevantní i doba poskytnutí úvěru, neboť povinnosti poskytnout údaje podle delegovaného aktu se vztahuje na úvěry poskytnuté po 1. červenci 2018. K úvěrům poskytnutým před tímto datem poskytne úvěrová instituce a sekundárně obchodník s úvěry povinně ty údaje, které má k dispozici. K tomu se váže také přechodné ustanovení stanovené tímto zákonem. Nadále v takových případech přetrvává zákonná povinnost zachovat při nabízení nevykonného úvěru ochranu bankovního tajemství.

K § 20 (Hlášení o převáděných nevykonných úvěrech)

Úvěrová instituce a obchodník s úvěry, kteří převádí nevykonný úvěr obchodníkovi s úvěry, informují agregovaně každé pololetí ČNB o převodu nevykonného úvěru na obchodníka s úvěry. V tomto oznámení uvedou informace o obchodníkovi s úvěry, na kterého převedli nevykonný úvěr. Je nezbytné uvést především ty údaje, které takového obchodníka s úvěry jednoznačně identifikují. Údaje se budou v praxi lišit podle toho, zda jde o fyzickou či právnickou osobu.

Zákon požaduje, aby úvěrová instituce nebo obchodník s úvěry uvedli identifikační označení obchodníka s úvěry. Dále uvedou totožnost tohoto obchodníka s úvěry nebo členů jeho statutárního orgánu a držitelů kvalifikované účasti v tomto obchodníkovi s úvěry.

V oznámení se uvádí i informace o převáděných nevykonných úvěrech. Jde o souhrnný nesplacený dluh převáděného nevykonného úvěru, o počet převáděných nevykonných úvěrů a objem dlužných peněžních prostředků z převáděných nevykonných úvěrů. Současně se uvede i informace, zda se v balíku převádí nevykonný úvěr uzavřený se spotřebitelem a druhy aktiv, kterými je zajištěn takový nevykonný úvěr.

ČNB může požadovat předání výše uvedených informací čtvrtletně, pokud to považuje za nezbytné, což samozřejmě musí řádně odůvodnit.

ČNB předává bez zbytečného odkladu výše uvedené informace a další údaje, které jsou potřebné k plnění úkolů příslušného orgánu domovského členského státu obchodníka s úvěry. Tato povinnost je proto, aby informace měl i orgán dohledu domovského členského státu, který danou osobu zaznamená do svého registru obchodníků s úvěry.

Stejně jako další oznámení podávaná ČNB i toto oznámení lze podat pouze elektronicky. Podrobnosti jeho náležitostí, formáty a další technické náležitosti, kterými se rozumí též způsob podání žádosti, budou stanoveny v prováděcím právním předpise.

K § 21 (Povinnosti obchodníka s úvěry)

Zákon ukládá obchodníkovi s úvěry, který má sídlo v EU, aby svěřil profesionálovi správu nevykonného úvěru, kde je spotřebitel v pozici dlužníka. Profesionálem se přitom rozumí osoba oprávněná spravovat nevykonný úvěr. Nemusí to být tedy nezbytně správce nevykonného úvěru, ale může to být i jiná osoba, která je podle § 4 oprávněna spravovat nevykonný úvěr.

Tato povinnost se však netýká obchodníka s úvěry, který je současně správcem nevykonného úvěru nebo nebankovním poskytovatelem spotřebitelského úvěru. V takovém případě je již oním profesionálem a není potřeba, aby si pro správu nevykonného úvěru najímal jinou osobu.

Výslovně se stanovuje pravidlo, že pokud obchodník s úvěry určí osobu oprávněnou spravovat nevýkonný úvěr, plní takto určená osoba povinnosti obchodníka s úvěry místo něho.

Rozhodne-li se obchodník s úvěry pověřit správou nevýkonného úvěru jinou osobu i v případech, kdy to zákon nevyžaduje, pak musí určit osobu oprávněnou spravovat nevýkonný úvěr.

K § 22 (Informace o osobě oprávněné spravovat nevýkonný úvěr)

Obchodník s úvěry, který pověří výkonem správy nevýkonného úvěru profesionála, informuje ČNB o takové osobě oprávněné spravovat nevýkonný úvěr. Sdělí ČNB její totožnost a adresu nejpozději v den, kdy dojde k zahájení správy nevýkonného úvěru. Toto ustanovení se použije i v případě změny osoby oprávněné spravovat nevýkonný úvěr, neboť se jedná o určení osoby a zároveň se uplatní i povinnost osoby plnit povinnosti za obchodníka.

ČNB neprodleně předá informace o určení osoby oprávněné spravovat nevýkonný úvěr a o případných změnách v této osobě příslušným orgánům hostitelského členského státu obchodníka s úvěry, dále také příslušným orgánům členského státu, ve kterém byl nevýkonný úvěr poskytnut. Dále tuto informaci předá ČNB také příslušným orgánům domovského členského státu správce nevýkonného úvěru ve vztahu k novému správci nevýkonného úvěru, pokud osobou pověřenou výkonem správy nevýkonného úvěru je správce nevýkonného úvěru.

K § 23 (Obchodník s úvěry ze třetí země)

Zákon ukládá obchodníkovi s úvěry, který nemá sídlo v členském státě EU, aby v případě, že již na něj byl převeden nevýkonný úvěr, uzavřel v písemné formě smlouvu, kterou se osoba oprávněná spravovat nevýkonný úvěr podle § 4 zaváže jeho jménem daný nevýkonný úvěr spravovat. Požadavek směrnice na to, aby zástupce obchodníka ze třetí země měl sídlo v Unii, bude naplněn vždy. Zahraničním správcem nevýkonného úvěru se sídlem v jiném členském státě se rozumí takový správce nevýkonného úvěru, který získal oprávnění ke správě nevýkonného úvěru podle právního řádu jiného členského státu.

Osoba oprávněná spravovat nevýkonný úvěr podle § 4 bude mít vždy sídlo nebo skutečné sídlo (pobočka banky ze třetí země) v EU, tak jak stanoví směrnice. Tato povinnost se ukládá proto, aby takto určená oprávněná osoba byla odpovědná za plnění povinností uložených tímto zákonem obchodníkovi s úvěry. Jde mimo jiné o opatření na ochranu spotřebitele. Na obchodníka ze třetí země dopadá i povinnost oznámit totožnost a další údaje týkající se osoby oprávněné spravovat nevýkonný úvěr, kterou si najmul.

K § 24 (Vztahy s dlužníkem)

Zákon ukládá obchodníkovi s úvěry a osobě oprávněné spravovat nevýkonný úvěr povinnosti, jak se mají chovat ve vztahu s dlužníkem, aby nebyla jednak snížena kvalita ochrany slabší strany a jednak aby nebyla snížena kvalita např. komunikace, poskytování informací, které dříve byly poskytovány úvěrovou institucí jako regulovaným subjektem. Povinnost je dána tedy jak věřiteli (tedy obchodníkovi s úvěrem v tomto případě), tak těm, kdo jsou pověřeni správou nevýkonného úvěru.

Obchodník s úvěry a osoba oprávněná spravovat nevýkonný úvěr musí jednat s dlužníkem čestně, spravedlivě a kvalifikovaně. Vzhledem ke skutečnosti, že obchodník s úvěry není licencovanou osobou, je nezbytné, aby mu zákon ukládal povinnost jednat kvalifikovaně, resp. aby zajistil, že bude s dlužníkem takto jednáno. Obchodník s úvěry a osoba oprávněná spravovat nevýkonný úvěr komunikují s dlužníkem tak, aby tomu dlužník porozuměl. Neposkytují mu tedy informace, které jsou nejasné, nepravdivé, zavádějící nebo klamavé. Při komunikaci s dlužníkem také nesmí komunikace být dotěrně obtěžující, jak ostatně vymezuje občanský zákoník v § 2986, nesmí způsobovat nátlak nebo nepatřičné ovlivňování. Co je

považováno za nepatřičné ovlivňování dále upřesňuje zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, v § 2 odst. 1 písm. t).

K § 25 (Informace o obchodníkovi s úvěry a dalších osobách)

Komunikace s dlužníkem je jednou z klíčových činností při správě nevýkonného úvěru. Z toho důvodu jí zákon věnuje patřičnou pozornost a upravuje, jaké informace se mají předat.

Obchodník s úvěry nebo osoba oprávněná spravovat nevýkonný úvěr poskytnou dlužníkovi základní informace o obchodníkovi s úvěry a případně o osobě oprávněné spravovat nevýkonný úvěr. Zákon dále specifikuje, jaké informace to přesně mají být.

Těmito informacemi je v první řadě identifikace obchodníka s úvěry, kde se uvede jeho jméno, sídlo a případně další relevantní adresy. Pokud si obchodník s úvěry najal osobu, která bude spravovat nevýkonný úvěr, uvede její jméno, sídlo a další relevantní adresy.

V případě, že obchodník s úvěry pověřil výkonem správy nevýkonného úvěru správce nevýkonného úvěru, zašle dlužníkovi dokumenty, které dokládají, že má patřičné oprávnění.

Jestliže bude nevýkonný úvěr spravovat i osoba pověřená výkonem správy nevýkonného úvěru, jinými slovy, pokud správce nevýkonného úvěru bude outsourcovat některé jím poskytované služby, informuje dlužníka o jménu takto určené osoby.

Vzhledem ke skutečnosti, že dlužníkovi bude předána celá řada informací, je nezbytné, aby kontaktní údaje obchodníka s úvěry nebo osoby oprávněné spravovat nevýkonný úvěr a případně i osoby pověřené výkonem správy nevýkonného úvěru, na které se může dlužník obracet, byly uvedeny zvláště jasně a byly jasně viditelné mezi ostatními uvedenými informacemi.

Obchodník s úvěry nebo osoba oprávněná spravovat nevýkonný úvěr poskytují při každém kontaktu dlužníkovi údaje příslušné osoby, na kterou se může obrátit, aby tak kontaktoval věřitele nebo osobu jednající jménem věřitele.

K § 26 (Informace o nevýkonném úvěru)

Obchodník s úvěry nebo osoba oprávněná spravovat nevýkonný úvěr poskytnou dlužníkovi také informace o nevýkonném úvěru.

Těmito informacemi jsou alespoň informace o samotném převodu nevýkonného úvěru, ke kterému došlo, včetně data, kdy k převodu došlo a údaj o výši splatného dluhu k okamžiku, ke kterému je zaslána informace. Uvede se také, co je splatné jako jistina, co jako úroky, úroky z prodlení a také náklady spojené se samotným uplatněním pohledávky. Dlužník má být také informován o tom, že na vymáhání dlužné částky jsou aplikovatelné platné předpisy, které upravují vymáhání smluv, ochranu spotřebitele, práva dlužníka a také trestněprávní předpisy a jaká konkrétně ustanovení se na jeho případ vztahují.

Dále výše uvedené osoby předají dlužníkovi informace o orgánu dohledu, u kterého může dlužník podat stížnost na jednání obchodníka s úvěry nebo osoby oprávněné spravovat nevýkonný úvěr. Jde tedy o název, adresu a kontaktní údaje ČNB a příslušného orgánu členského státu, kde má dlužník bydliště nebo sídlo.

K § 27 (Způsob poskytování informací)

Obchodník s úvěry nebo osoba oprávněná spravovat nevýkonný úvěr poskytne dlužníkovi informace podle § 25 a 26 na trvalém nosiči dat při každém převodu nevýkonného úvěru na obchodníka s úvěry, před zahájením vymáhání nevýkonného úvěru nebo na žádost dlužníka. Definice trvalého nosiče dat je uvedena v § 2 písm. d).

Obchodník s úvěry nebo osoba oprávněná spravovat nevýkonný úvěr poskytují dlužníkovi informace o změně osoby spravující úvěr (změna osoby oprávněné spravovat nevýkonný úvěr

nebo outsourcované osoby), neboť by dlužník měl mít jasno, na koho se má vzhledem ke svému dluhu obracet.

K § 28 (Plnění informační povinnosti)

Informační povinnost je určena několika osobám, a to obchodníkovi s úvěry a osobě oprávněné spravovat nevýkonný úvěr, kterou jsou banky, spořitelni a úvěrní družstva, zahraniční banky oprávněné podnikat v ČR, nebankovní poskytovatelé spotřebitelského úvěru a správci nevýkonného úvěru.

Komentované ustanovení stanoví pravidla pro případy, kdy je obchodníkem s úvěry určena osoba oprávněná spravovat nevýkonný úvěr. V takovém případě se vztahují povinnosti podle § 25 až 27 jen na osobu oprávněnou spravovat nevýkonný úvěr. Naopak platí, že není-li obchodníkem s úvěry určena osoba oprávněná spravovat nevýkonný úvěr, vztahují se povinnosti podle § 25 až 27 jen na obchodníka s úvěry.

K § 29 (Potvrzení o splnění peněžitého dluhu)

Zákon obsahuje vlastní speciální ustanovení potvrzení o splnění dluhu (kvitanci), protože zde dlužník plní dluh osobě oprávněné spravovat nevýkonný úvěr, a ne přímo věřiteli, a protože směrnice stanoví, aby kvitanci dostal dlužník vždy, nejen když si o to požádá.

Osoba oprávněná spravovat nevýkonný úvěr, která přijme od dlužníka peněžní prostředky k úhradě dluhu, poskytne dlužníkovi potvrzení o splnění peněžitého dluhu na trvalém nosiči dat. Potvrzení se na rozdíl od obecných pravidel neposkytuje jen na žádost, ale pokaždé, když jsou přijaty od dlužníka peněžní prostředky.

Obecná pravidla pro kvitanci jsou obsažena v § 1949 a násl. občanského zákoníku a uplatní se v tom rozsahu, v jakém nejsou v rozporu s komentovaným ustanovením. Aplikovatelné jsou především požadovaný obsah kvitance, pravidlo o možnosti dlužníka odepřít plnění, pokud mu nevydá věřitel (zde osoba oprávněná spravovat nevýkonný úvěr) zároveň kvitanci, pravidla pro opakovaná plnění v § 1950 a pravidla o předložení potvrzení od věřitele, že je oprávněn přijmout plnění, což v našem případě plní smlouva o správě nevýkonného úvěru nebo obdobná smlouva uzavřená s osobou oprávněnou spravovat nevýkonný úvěr, která není správcem nevýkonného úvěru.

K § 30 (Osoby podléhající dohledu)

Obecně platí, že nad dodržováním povinností správce nevýkonného úvěru a obchodníka s úvěry vykonává dohled Česká národní banka. Zákon toto oprávnění dále rozšiřuje na osoby oprávněné spravovat nevýkonný úvěr uvedené v § 4, které jsou sice dohlíženy podle jiných právních předpisů, zákon jim zde ale ukládá další povinnosti, které musí mít ČNB oprávnění dohlížet.

Podle odstavce 2 vykonává ČNB dohled také nad činnostmi, které je správce oprávněn vykonávat podle tohoto zákona a na něž se uplatní jiné právní předpisy; typicky v oblasti ochrany spotřebitele (zákon o ochraně spotřebitele).

Zákon dále upřesňuje, že dohled nad dodržováním povinností správce nevýkonného úvěru vykonává ČNB jen tehdy, pokud se týkají činnosti správce nevýkonného úvěru se sídlem v České republice, kterou vykonává v České republice nebo v hostitelském členském státě správce nevýkonného úvěru. Typicky se bude jednat o dohled na základě informací obdržených od orgánu dohledu hostitelského členského státu s možností uložit opatření k nápravě podle § 34 odst. 1 písm. d).

Osoby, nad kterými ČNB vykonává dohled, poskytují ČNB při jejím výkonu dohledu patřičnou součinnost. Poskytují ČNB především požadované informace. Vzhledem ke skutečnosti, že některou z činností správce nevýkonného úvěru může vykonávat i osoba pověřená výkonem

správy nevýkonného úvěru, platí i pro ni tato povinnost poskytnout informace. Každý, kdo je podezřelý, že neoprávněně spravuje nevýkonný úvěr, je povinen poskytnout ČNB informace. Pro tyto účely se obdobně použijí ustanovení správního řádu o předvolání, předvedení a výslechu svědka.

ČNB je dále oprávněna vyžádat si informace od správce nevýkonného úvěru se sídlem v zahraničí, který vykonává svoji činnost v České republice. Může od něho požadovat jen informace a vysvětlení, které se týkají jeho činnosti v České republice, nikoli informace o jeho veškeré další činnosti v zahraničí.

K § 31 (Mlčenlivost)

Při výkonu dohledu se dohledový orgán dostane k řadě údajů nejen o nevýkonném úvěru, na které se vztahuje povinnost mlčenlivosti. Pro povinnost mlčenlivosti se tak při výkonu dohledu použijí obdobně ustanovení zákona o bankách, který obsahuje ustanovení o povinnosti mlčenlivosti při výkonu dohledu nad bankami.

K § 32 (Spolupráce dohledových orgánů)

V některých případech může správce nevýkonného úvěru nebo obchodník s úvěry vykonávat činnost i přeshraničně, a proto je nezbytné, aby ČNB při výkonu dohledu spolupracovala s orgány jiných členských států, které vykonávají dohled nad správci nevýkonného úvěru a nad obchodníky s úvěry (jsou vůči nim domovským dohledovým orgánem), ale také dohledovým orgánem hostitelského členského státu, když naše subjekty působí v zahraničí. Dále je upravena spolupráce s Evropským orgánem pro bankovníctví. ČNB zejména informuje příslušný orgán, od kterého přijala informace o porušování právních předpisů, o opatřeních, která přijme na základě těchto informací o porušování právních předpisů osobou podléhající dohledu ČNB.

Na druhou stranu ČNB předává příslušným orgánům jiných členských států zejména všechny podstatné informace o tom, že správci nevýkonného úvěru nebo obchodníci s úvěry, kteří podléhají dohledu tohoto orgánu, porušili povinnost týkající se výkonu činnosti, které mohou tyto osoby vykonávat podle tohoto zákona.

ČNB předá orgánu dohledu hostitelského členského státu též informace o zahraničním správci se sídlem v jiném členském státě nebo obchodníkovi s úvěry, pokud jsou pro něj tyto informace relevantní.

K § 33 (Kontrola)

Česká národní banka může vykonat kontrolu u osoby, která podléhá jejímu dohledu, a to i v jiném členském státě. V takovém případě musí kontrolu ohlásit orgánu dohledu tohoto jiného členského státu. Česká národní banka nemusí tuto kontrolu vykonat sama, ale může o její výkon požádat právě orgán dohledu příslušného členského státu.

Kontrolu může ČNB vykonat i u zahraničních správců nevýkonného úvěru se sídlem v jiném členském státě, kteří spravují nevýkonný úvěr v České republice. Tuto kontrolu může uskutečnit, pokud má důvodné podezření, že zahraniční správce nevýkonného úvěru se sídlem v jiném členském státě nedodržuje povinnosti stanovené právním předpisem, který upravuje správu nevýkonného úvěru.

Zrcadlové pravidlo platí pro orgán dohledu jiného členského státu, který chce provést kontrolu u osoby, jež podléhá jeho dohledu. Česká národní banka, pokud je požádána o provedení kontroly, bez zbytečného odkladu informuje o výsledku kontroly orgán dohledu, který ji o provedení kontroly na místě požádal.

K § 34 (Opatření k nápravě)

Česká národní banka může uložit osobě oprávněné spravovat nevýkonný úvěr, která poruší povinnost stanovenou zákonem, obdobným právním předpisem jiného členského státu nebo jiným právním předpisem, opatření k nápravě. Jiným právním předpisem může být například zákon o ochraně spotřebitele. Při ukládání opatření přihlíží k závažnosti porušení povinnosti.

Mezi opatření k nápravě patří v první řadě zjednání nápravy ve stanovené lhůtě. Dále se mezi opatření k nápravě řadí nevykonávání činnosti, a to i prostřednictvím pobočky, po dobu, dokud nezjedná nápravu. Dále se mezi opatření k nápravě řadí také odvolání vedoucí osoby a omezení výkonu některých provozních činností, které souvisí s výkonem činnosti.

Osoba, které bylo uloženo opatření k nápravě, sdělí ČNB bez zbytečného odkladu, jakým způsobem zjednala nápravu.

K § 35 (Opatření k nápravě uložené zahraničnímu správci nevýkonného úvěru)

Česká národní banka může uložit opatření k nápravě i zahraničnímu správci nevýkonného úvěru se sídlem v jiném členském státě, a to v situaci, kdy závažným způsobem ohrožuje zájmy dlužníků. V tomto případě může takovému zahraničnímu správci nevýkonného úvěru se sídlem v jiném členském státě uložit, aby v určené lhůtě zjednal nápravu nebo aby přestal vykonávat některé činnosti správce nevýkonného úvěru, dokud nezjedná nápravu.

O úmyslu uložit některé z výše uvedených opatření k nápravě informuje ČNB příslušný orgán dohledu domovského členského státu tohoto zahraničního správce nevýkonného úvěru se sídlem v jiném členském státě. Případně informuje i orgány dohledu ostatních dotčených členských států. Pokud není možné, aby ČNB informovala tyto orgány dohledu ještě před uložením opatření k nápravě, učiní tak bez zbytečného odkladu poté, co uloží opatření k nápravě.

Při ukládání opatření k nápravě přihlíží ČNB k tomu, aby bylo opatření přiměřené povaze ohrožení. Současně by opatření nemělo znevýhodňovat dlužníky v jiných členských státech a zároveň by mělo směřovat k ochraně zájmů dlužníků v ČR. Pokud pominou podmínky uložení opatření k nápravě, ČNB jej zruší.

Zahraníční správce nevýkonného úvěru se sídlem v jiném členském státě, kterému bylo uloženo opatření k nápravě, sdělí ČNB bez zbytečného odkladu, jakým způsobem zjednal nápravu.

K § 36 (Odnětí povolení)

Vzhledem ke skutečnosti, že ČNB jako jediná může udělit povolení k činnosti správce nevýkonného úvěru, je to právě ČNB, kdo může toto povolení odejmout. Zákon rozlišuje situace, za kterých ČNB povolení odejmout musí, a situace, kdy ČNB povolení odejmout může, ale nemusí.

ČNB odejme povolení k činnosti správce nevýkonného úvěru vždy, pokud o to požádá osoba, které bylo povolení uděleno. Druhým případem, kdy ČNB odejme povolení bez dalšího, je situace, kdy osoba, které bylo povolení uděleno, porušuje závažným způsobem zákonem stanovenou povinnost, kterou lze vykonávat na základě uděleného povolení k činnosti správce nevýkonného úvěru.

ČNB může odejmout povolení v případě, že osoba, které bylo povolení uděleno, již nesplňuje podmínky pro jeho udělení. Dále také v případě, že správce nevýkonného úvěru nesplňuje podmínky podle § 6. ČNB může odejmout povolení také tehdy, když správce nevýkonného úvěru nezačne vykonávat činnosti správce nevýkonného úvěru do 12 měsíců poté, co mu bylo toto povolení uděleno. V případě, že ČNB udělila povolení na základě nepravdivých nebo neúplných údajů nebo jiného nedovoleného postupu osoby, které bylo povolení uděleno, může

toto povolení odejmout. ČNB může odejmout povolení k činnosti správce nevýkonného úvěru také tehdy, když správce nevýkonného úvěru neposkytuje správu nevýkonného úvěru po dobu delší než 12 měsíců.

ČNB o odnětí povolení k činnosti správce nevýkonného úvěru informuje příslušné orgány hostitelského členského státu a případně i příslušné orgány členského státu, kde byl úvěr poskytnut, pokud poskytoval správce nevýkonného úvěru svoji činnost přeshraničně (jestliže ČNB těmito informacemi disponuje).

K § 37 až 40 (Přestupky)

Článek 23 směrnice ukládá povinnost stanovit sankce za porušení vnitrostátního právního předpisu, který byl přijat za účelem transpozice směrnice. Sankce musí být účinné, přiměřené a odrazující, a zároveň musí být zabezpečeno jejich řádné uplatňování. Tyto požadavky se vztahují též na porušení povinností soukromoprávní povahy.

Jednotlivé skutkové podstaty uvedené v ustanoveních § 37 až 39 vymezují formální stránku příslušných přestupků. V této souvislosti se jeví jako vhodné připomenout některé závěry judikatury Nejvyššího správního soudu ohledně materiální stránky přestupků. *“Podstatou přestupků je postih za jednání v rozporu s právem. K jeho trestnosti však nepostačuje, že jednání po formální stránce vykazuje znaky skutkové podstaty deliktu, pokud zároveň není jednáním společensky nebezpečným (škodlivým). Jinými slovy, aby mohlo být určité protiprávní jednání kvalifikováno jako přestupek, musí být kromě formálních znaků deliktního jednání naplněna i materiální stránka deliktu, a jednání musí vykazovat určitou míru společenské nebezpečnosti ve vztahu k porušené povinnosti, stanovené zákonem na ochranu odpovídajících hodnot. Na těchto závěrech nemůže ničeho změnit skutečnost, že zákony upravující přestupky stricto sensu materiální stránku deliktu neupravují (na rozdíl od právní úpravy trestných činů a přestupků - srov. § 3 odst. 1 trestního zákona a § 2 odst. 1 zákona o přestupcích). Materiální stránka protiprávního jednání se tak i v případě přestupků musí projevit nejen při stanovení výše sankce, ale již při posuzování trestnosti právně závadného jednání.”* (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. května 2007, č. j. 8 As 17/2007-135).

Lze dovodit, že ojedinělá porušení zejména soukromoprávních ustanovení zákona bez závažných škodlivých následků by neměla být posuzována jako přestupky, byť by naplňovala formální znaky uvedené v jednotlivých skutkových podstatách. Tento princip je vyjádřen též v ustanovení § 5 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, kde je přestupek definován jako „společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.“ To odpovídá zásadě, že správní trestání má ve vztahu k soukromoprávním možnostem nápravy fungovat jako skutečná ultima ratio.

Přestupky jsou v zákoně rozděleny podle jednotlivých subjektů, které se jich mohou dopustit. Výše sankcí za porušení právních povinností jsou stanoveny podle významu uložených povinností a typové závažnosti jednotlivých přestupků a odpovídají zavedené praxi v ostatních zákonech upravujících finanční trh.

Typově nejbližšími zákony na finančním trhu jsou k zákonu o trhu s nevýkonnými úvěry zákon o spotřebitelském úvěru a zákon o platebním styku. Zákon o trhu s nevýkonnými úvěry se totiž pohybuje v oblasti inkasa a převodu peněžních prostředků od dlužníka k věřiteli, a dále v oblasti jednání s dlužníkem, včetně případů, kdy je dlužníkem spotřebitel. Být je třeba přiznat, že svébytná regulace správy nevýkonných úvěrů je novým institutem. Vzhledem ke společenské nebezpečnosti jsou horní výše sazeb stanoveny níže, než u dvou zmíněných předpisů na finančním trhu. Důvodem je i fakt, že přijetí nové zákonné normy je vyvoláno požadavky evropského práva a nikoliv problémy v tuzemské praxi správy pohledávek z bankovních úvěrů.

Nejpřísněji jsou trestány přestupky porušující ochranu peněžních prostředků inkasovaných jako plnění dluhu vůči věřiteli [§ 37 odst. 1 písm. a)], porušení standardu jednání s dlužníkem [§ 38 odst. 1 písm. a), § 38 odst. 3 písm. d)], neuzavření smlouvy o správně nevýkonného úvěru [§ 38 odst. 3 písm. b)] a správa nevýkonného úvěru bez potřebné licence [§ 39 odst. 1 písm. a)]. Důvodem je potřeba zajistit ochranu svěřených peněžních prostředků, zajistit standard jednání s dlužníkem, odradit od neoprávněné správy nevýkonného úvěru a zajistit klíčový požadavek zákona spočívající v povinnosti obchodníka s úvěry najmout si ve stanovených případech osobu oprávněnou spravovat nevýkonný úvěr. Tyto přestupky tedy chrání základní rámec zákona; tedy profesionální správu regulovaným subjektem, ochranu peněžních prostředků a standard jednání s dlužníkem. Nižší horní hranice sazby je pak stanovena u informačních povinností, řádného systému správy a řízení a dalších přestupků podle § 37 až 39.

§ 37 (Přestupky správce nevýkonného úvěru)

Zákon upravuje přestupky, kterých se může dopustit správce nevýkonného úvěru.

Přestupku se správce nevýkonného úvěru dopustí tehdy, pokud nezajistí ochranu peněžních prostředků stanovenou v § 10.

Správce nevýkonného úvěru má povinnost zajistit, aby smlouva, na jejímž základě spravuje nevýkonný úvěr jménem obchodníka s úvěry, splňovala zákonem stanovené požadavky. Pokud tuto povinnost nesplní, dopustí se přestupku.

Správce nevýkonného úvěru má ČNB oznamovat změny údajů, které dříve z různých důvodů poskytl ČNB, a pokud tak neučiní, dopustí se přestupku.

Dalším přestupkem je nesplnění oznamovací povinnosti, a to ve dvou případech. Nejprve je to oznamovací povinnost při úmyslu pověřit správou nevýkonného úvěru jinou osobu a dále při úmyslu spravovat nevýkonný úvěr v hostitelském členském státě.

Další přestupek se vztahuje k pověření jiného výkonem správy nevýkonného úvěru. Správce nevýkonného úvěru se dopustí přestupku jednak tehdy, když smlouva, kterou pověřuje jinou osobu správou nevýkonného úvěru, nesplňuje tímto zákonem stanovené požadavky. Dále se dopustí přestupku, pokud dojde pověřením jiného výkonem správy nevýkonného úvěru ke zhoršení podmínek dohledu. Správce nevýkonného úvěru se dopustí přestupku i tehdy, pokud nezajistí, aby měl dostatečné znalosti a zdroje pro případ, že bude následně vykonávat správu nevýkonného úvěru sám.

Přestupku se dopustí správce nevýkonného úvěru i tehdy, pokud neuchovává dokumenty nebo záznamy, jak mu ukládá tento zákon.

§ 38 (Přestupky osoby oprávněné spravovat nevýkonný úvěr a obchodníka s úvěry)

Přestupku podle tohoto zákona se může dopustit i osoba oprávněná spravovat nevýkonný úvěr a obchodník s úvěry.

Prvním definovaným přestupkem je jednání s dlužníkem v rozporu s tímto zákonem.

Dále se osoba oprávněná spravovat nevýkonný úvěr dopustí přestupku tím, že nesplní informační povinnosti o své totožnosti a adrese ve vztahu k dohledovému orgánu v případě, že začne spravovat nevýkonný úvěr jménem obchodníka s úvěry.

Osoba oprávněná spravovat nevýkonný úvěr se dopustí přestupku také tím, pokud nepředá dlužníkovi informace podle tohoto zákona. Jde především o kontaktní informace, které může dlužník využít za účelem kontaktování věřitele, informace o vymáhaném dluhu a informace o vymáhání. Dále je přestupkem neposkytnutí potvrzení o splnění peněžitého dluhu dlužníkovi.

Přestupku se osoba oprávněná spravovat nevýkonný úvěr dopustí i tehdy, když neprovede ve stanovené lhůtě některé z opatření k nápravě, které jí uloží ČNB.

Přestupkem je i situace, kdy osoba oprávněná spravovat nevýkonný úvěr neinformuje ČNB o tom, jak zjednala nápravu v případě uloženého opatření k nápravě.

Přestupku se dopustí též nebankovní poskytovatel spotřebitelského úvěru, a to v případě, že nezajistí ochranu peněžních prostředků.

Obchodník s úvěry se dopustí přestupku tím, že nesplní informační povinnost vůči ČNB o tom, že převádí na jiného obchodníka nevýkonný úvěr.

Zákon ukládá obchodníkovi s úvěry v jistých případech, aby zajistil, že nevýkonný úvěr bude spravovat osoba oprávněná spravovat nevýkonný úvěr. Pokud tak neučiní, dopustí se přestupku.

Obchodník s úvěry se dopustí přestupku i tím, že nepředá dlužníkovi informace podle tohoto zákona. Jde především o kontaktní informace, které může dlužník využít za účelem kontaktování věřitele, informace o vymáhaném dluhu a informace o vymáhání.

V neposlední řadě se může obchodník s úvěry dopustit přestupku tím, že nejedná s dlužníkem podle pravidel tohoto zákona.

§ 39 (Další přestupky)

Přestupku se dopustí každý, kdo spravuje nevýkonný úvěr, aniž má k tomu patřičné oprávnění.

V případě, že žadatel o povolení k činnosti správce nevýkonného úvěru uvede v žádosti nesprávný údaj nebo zatají některou skutečnost v žádosti o povolení, dopustí se přestupku.

Osoby, které podléhají dohledu ČNB, mají povinnost poskytnout ČNB potřebné informace nebo vysvětlení. Pokud tak neučiní, dopustí se přestupku.

Přestupku se dopustí i úvěrová instituce, když poruší informační povinnost podle tohoto zákona, specifikována je proto, že tato povinnost je uložena právě pouze úvěrové instituci.

§ 40 (Společná ustanovení)

Dotčené ustanovení stanoví, že Česká národní banka projednává přestupky podle tohoto zákona, a určuje pravidla pro uveřejňování udělených sankcí.

K § 41 a 42 (Seznamy)

S ohledem na skutečnost, že ČNB je dohledovým orgánem nad správcem nevýkonného úvěru, vede ČNB seznam správců nevýkonného úvěru a seznam zahraničních správců nevýkonného úvěru se sídlem v jiném členském státě, kteří poskytují správu nevýkonného úvěru v České republice.

Tyto seznamy uveřejní ČNB na svých internetových stránkách a reflektuje v nich i změny, ke kterým dojde. V případě změny ČNB zajistí, aby zůstaly trvale uveřejněny i předchozí údaje. Pokud se ČNB dozví o změně údajů, které jsou zapsané v některém seznamu, aktualizuje jej bez zbytečného odkladu.

Uvedené seznamy jsou vedeny zejména proto, aby byl dlužník řádně informovaný a mohl si dohledat informace o správci nevýkonného úvěru. Z toho důvodu je stanoveno pravidlo, že proti tomu, kdo jedná v důvěře v zápis do seznamu, nemůže zapsaná osoba namítat, že zápis neodpovídá skutečnosti.

Zákon uvádí, co mají tyto seznamy obsahovat. U právnické a fyzické osoby je nezbytné uvést jméno, sídlo a identifikační číslo, pokud bylo této osobě přiděleno, a informaci o tom, zda je daný správce oprávněn přijímat peněžní prostředky od dlužníků.

Do seznamu správců nevýkonného úvěru se zapisuje také datum vzniku oprávnění k činnosti správce nevýkonného úvěru, datum zániku takového oprávnění a jeho důvod a dále také přehled o pravomocně uložených správních trestech a o vykonatelných opatřeních k nápravě, které mu uložila ČNB.

Do seznamu správců nevýkonného úvěru a zahraničních správců nevýkonného úvěru se sídlem v jiném členském státě, kteří poskytují správu nevýkonného úvěru v České republice, se zapisují také údaje o činnostech správy nevýkonného úvěru, k jejichž poskytování bylo takovému správci nevýkonného úvěru uděleno povolení. Rovněž se uvede informace, zda je správce nevýkonného úvěru oprávněn přijímat peněžní prostředky od dlužníků.

V seznamu zahraničních správců nevýkonného úvěru se sídlem v jiném členském státě, kteří poskytují správu nevýkonného úvěru v České republice, se dále uvede i domovský členský stát takového správce nevýkonného úvěru.

K § 43 (Důvěryhodnost)

Zákon na několika místech pracuje s pojmem důvěryhodnost, který je v tomto ustanovení vymezen pro účely tohoto zákona. Za důvěryhodnou se považuje osoba, u které lze předpokládat, že bude řádně provozovat činnosti podle tohoto zákona.

Pokud se posuzuje důvěryhodnost právnické osoby, přihlíží ČNB k důvěryhodnosti fyzických osob, které jsou členy statutárního orgánu právnické osoby.

ČNB při samotném posuzování důvěryhodnosti vychází z následujících vyvratitelných právních domněnek. Prvním důvodem pro nevyhovění požadavku na důvěryhodnost je pravomocné odsouzení pro trestný čin proti majetku, pro trestný čin hospodářský nebo pro jiný trestný čin spáchaný úmyslně. Pokud byla posuzovaná osoba pravomocně odsouzena pro některý z uvedených trestných činů, platí vyvratitelná právní domněnka, že osoba není důvěryhodná.

ČNB při hodnocení důvěryhodnosti dále posuzuje, zda osobě nebyla pravomocně uložena pokuta za přestupek nebo zákaz činnosti. Zde ovšem platí, že relevantní jsou jen takové pokuty za přestupek nebo zákaz činnosti, které byly uloženy pro závažné nebo opakované porušení právní povinnosti v souvislosti s výkonem povolání a platí zde navíc časový test posledních pěti let.

Časový horizont pěti let je určující i pro posouzení spolupráce s dohledovým orgánem nebo jiným orgánem veřejné správy. Zohledňuje se zejména, zda osoba nepodala nepravdivou nebo neúplnou svědeckou výpověď v přestupkovém nebo jiném správním řízení nebo neuvedla nepravdivý údaj v čestném prohlášení u správního orgánu.

Rozhodné období pěti let se uplatní též u porušení zásady poctivého obchodního styku, ke kterému došlo závažným způsobem, nebo u narušení hospodářské soutěže, zneužití důvěrné informace, a to včetně osobních údajů jiných osob. Dále též u porušení obchodního nebo bankovního tajemství či jiné povinnosti mlčenlivosti. Platí předpoklad, že tyto faktory jsou rozhodným kritériem pouze tehdy, pokud o nich bylo pravomocně rozhodnuto.

Dále platí, že za nedůvěryhodnou je považována osoba, o níž v posledních 5 letech nabylo právní moci rozhodnutí o úpadku.

Poslední vyvratitelnou právní domněnkou nedůvěryhodnosti je skutečnost, zda posuzovaná osoba nebyla v posledních pěti letech členem statutárního nebo dozorčího orgánu nebo jiného obdobného orgánu právnické osoby, u které jsou naplněny některé z následujících podmínek souvisejících s insolvenčním řízením vedeným proti takové právnické osobě. Mezi tyto podmínky patří nabytí právní moci rozhodnutí o úpadku nebo prohlášení konkursu na majetek

této právnické osoby. Dále mezi podmínky patří skutečnost, byl-li konkurs na majetek této osoby zrušen proto, že její majetek je zcela nepostačující.

Vyvratitelné právní domněnky, které souvisejí s insolvenčním řízením, budou ze zákona prolomeny v několika případech, a to tehdy, pokud v první řadě osoba insolvenční řízení nezpůsobila a pokud insolvenční řízení nebylo skončeno uvedenými způsoby. Zmiňované způsoby ukončení insolvenčního řízení jsou následující - pokud insolvenční soud zrušil konkurs jinak než usnesením o zrušení konkursu po splnění rozvrhového usnesení nebo jinak než proto, že majetek dlužníka je zcela nepostačující. Současně musí být splněna i podmínka na straně posuzované osoby, že jde o osobu, která byla zvolena do funkce již za úpadku právnické osoby.

K § 44 (Povinnost nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru)

S ohledem na skutečnost, že nebankovní poskytovatel spotřebitelského úvěru, který vykonává správu nevýkonného úvěru, je oprávněn přijímat peněžní prostředky, stanoví pro něj zákon stejné podmínky na ochranu přijatých peněžních prostředků jako pro správce nevýkonného úvěru.

K § 45 (Zmocnění)

Prováděcími právní předpisy podle tohoto zákona jsou vyhlášky. Oprávnění k jejich vydávání je svěřeno České národní bance. Jedná se vždy pouze o specifikace formuláře o hlášení údajů.

K § 46 (Přechodná ustanovení)

Zákon upravuje 3 přechodná ustanovení. Nově budou vznikat subjekty – správci nevýkonného úvěru, pro jejichž činnost doposud platilo živnostenské oprávnění. Aby nedošlo k diskontinuitě činností, zákon zavádí přechodné ustanovení, že činnost správce nevýkonného úvěru může dělat osoba, která tak před nabytím účinnosti tohoto zákona byla oprávněna na základě živnostenského oprávnění, a to nadále půl roku od nabytí účinnosti zákona nebo do získání povolení pro správce nevýkonného úvěru.

Další dvě přechodná ustanovení se týkají povinnosti úvěrových institucí využívat tzv. template – formulář pro nabízené úvěry. Povinnost použít formulář se vztahuje pouze na nevýkonné úvěry poskytnuté (smlouvy uzavřené s datem) po 30. červnu 2018. Na úvěry poskytnuté od 1. července 2018 do nabytí účinnosti tohoto zákona se povinnost použít formulář uplatní pouze ve vztahu k údajům, které jsou úvěrové instituci známy. Zákon tedy nevyžaduje doplnění údajů, jejichž získání by znamenalo pro úvěrovou instituci dodatečné náklady.

K § 47 (Účinnost)

Zákon nabývá účinnosti dnem 30. prosince 2023, v souladu s požadavkem směrnice.

V Praze dne 14. června 2023

Předseda vlády:

prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D., LL.M., v.r.

Ministr financí:

Ing. Zbyněk Stanjura v.r.